

ΔΑΪΚΟ ΚΟΜΑ

Πολλοί μιλούνε σήμερα γι' ανόρθωση και γι' αλλαγή στα διάφορα συστήματα πολιτειακά, διοικητικά, οικονομικά κ.λ.π. που κυβερνοῦν τὸ Κράτος, καὶ καταδικάζουν τὰ παλιὰ κόμματα πῶς δὲν εἶχαν σειρὰ καὶ διεύτυση στὶς ἐνέργειές τους. Μὰ κανεὶς ἀπ' ἑλοὺς αὐτοὺς, ἀκόμα κι αὐτὸ τὸ καινούριο κόμμα τῶ Φιλελεύθερων τοῦ κ. Βενιζέλου ποὺ διακηρύχνει πῶς εἶναι κόμμα ἀρχῶν, δὲν ἔδωσαν καθολικὸ σύστημα στὸ τί ἰδέες ἔχουν, στὸ τί θέλουν καὶ στὸ τί θὰ πασπίσουν νὰ κάμουν γιὰ νὰ φέρουν αὐτὴ τὴν περίφημη ανόρθωση.

Ἐξαίρεση μονάχα ἔκαμε ἡ «Κοινωνιολογικὴ Ἑταιρεία» ποὺ τούτῃ τῇ βδομάδᾳ ἔβγαλε δημόσια τὸ πρόγραμμά της. Καὶ πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε πῶς τὸ πρόγραμμα αὐτὸ εἶναι μελετημένο, σωστό, ζυγισμένο, συστηματοποιημένο, ποὺ ἀνοίγει πλατὴ δρόμο στὰ κάθε λογῆς ζητήματα ὅχι γιὰ νὰ κυνηγήσῃ ἀερολογήματα καὶ κούφιες θεωρίες, μὰ γιὰ νὰ ποδείξῃ τὴ διεύτυση ποὺ πρέπει νὰ πάρουν σύμφωνα μὲ τὰ μέσα καὶ τοὺς ὅρους τῆς σημερινῆς κοινωνικῆς μας ζωῆς.

Ἀφοῦ στὴν ἀρχὴ περιγράφει τὴ συγκαιρινὴ πολιτικὴ, οικονομικὴ καὶ κοινωνικὴ κατάντια μας φτάνει στὸ συμπέρασμα πῶς: «ἡ τέτοια κατάσταση δὲν εἶναι θανάτῳ νάλλᾳξῃ ἂν δὲν κοπῇ σύριζα ἢ αἰτία της. Ἄν δηλαδὴ δὲν κατορθώσουμε νὰ τελειοποιήσουμε σὲ τέτοιο βαθμὸς τὸν πολιτικὸ μας ὀργανισμό, ποὺ νὰ περιλάβῃ τὴ λειτουργία του τὴν παραγωγή τῶν ἀγαθῶν καὶ νὰ κανονίσῃ τὴ διανομὴ τους μὲ τρόπο δίκιο κι ἀνθρώπινο»

«Μὰ μὴ τέτοια μεταβολή», λέει τὸ πρόγραμμα, «δὲν μπορεῖ γιὰ λόγους ποὺ ξέρεῖ ὁ καθένας, νὰ γίνῃ μὲ μιὰς, εἶναι: ὅμως δυνατό ἡ πολιτεία σιγὰ σιγὰ νὰ μπῇ στὸν κατάλληλο δρόμο γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτό, περιορίζοντας ὁλοένα τὴν ἐμετάληψη τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ ἀπὸ τίς τάξεις ποὺ ἔχουν στὰ χέρια τους τὰ μέσα τῆς παραγωγῆς, βοηθώντας στὴν οικονομικὴ καὶ ἠθικὴ πρόοδον τίς ἐργατικὰς τάξεις, δίνοντάς τους διάφορα ὠφελήματα εἴτε μ' ἔξοδα τῆς Πολιτείας, εἴτε μ' ἔξοδα τῆς πλουτοκρατικῆς τάξης, κανονίζοντας μὲ τὴν πρεπούμενη φορολογικὴ νομοθεσία τὴ διανομὴ τοῦ πλούτου σύμφωνα μὲ τὸ δίκιο, πλαταίνοντας τὴ δικαιοδοσία της σ' ἐπιχειρήσεις κατ'ἀλλήλους σήμερα πιά γιὰ κεντρικὴ διεύτυση ποὺ ἔχουν ἐξαιρετικὴ κοινωνικὴ σπουδαιότητα, καὶ μὴν ἀφίνοντας μὲ μιὰ κατάλληλη νομοθεσία τὸ ὑπερβολικὸ μάζεμα τοῦ πλούτου σὲ λίγους ἀνθρώπους.»

Κι ἄμέσως κατόπι, μὲ λίγα καὶ σταράτα λόγια, μὰ ποὺ βαθιά τους σαλεύει ἡ ἀληθινὴ παρατήρηση, ἡ κοινωνικὴ ἀνάγκη, ἡ λαχτάρα γιὰ καλὴτέρεψη,

τὸ πρόγραμμα τῆς «Κοινωνιολογικῆς Ἑταιρείας» δίνει στὰ καθέκαστα τὸν τρόπο τῆς μεταβολῆς στὸν κάθε κλάδο τῆς δημόσιας κίνησης καὶ ζωῆς. Θὰ θέλαμε μονάχα νὰ εἶταν γραμμένο στὴν ἀληθινὴ μας γλώσσα, γιὰ νὰ τὸ ἐννοιῶθε στίς γενικὲς του γραμμὲς κι ὁ πολὺς κόσμος, ποὺ ἴσα μὲ τώρα παρασύρθηκε καὶ παρασαίρνεται ἀπὸ τὰ χοντρά ψεύτικα κι ἀκατανόητα λόγια, καὶ νὰ τὸ περνούσαμε ἀλάκερο καὶ στὸ «Νουμά».

Ὅπως κι ἂν εἶναι ἡ «Κοινωνιολογικὴ Ἑταιρεία» ἔδωσε τῇ σημαίᾳ ποὺ κάτου της θὰ παλαίψῃ ὁ λαὸς τῆς δουλειᾶς ξυπνώντας καὶ νοιώθοντας τὸν ἑαυτοῦ, γιὰ τὴ δημιουργία ἐνὸς καθαροῦ κι ἀληθινοῦ Δαϊκοῦ κόματος.

ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗΣ

ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

ΠΑΡΑΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ

Ἔλεγα τίς προάλλες τοῦ Πάλλη πῶς θὰ τοῦ στείλω ἓνα νέο βιβλίο ποὺ διάβασα, καὶ ποὺ ἤθελα νὰ τὸ διαβάσῃ καὶ ἐκεῖνος. Στὴν ἀρχὴ εἶπε ναί. Κατόπι σὰν τὸ καλοσυνλογίστηκε, εἶπε, ὅχι. Καλλίτερα στείλε μου κάμποσες μαύρες ἐλιές.

Εἶναι ἀπὸ τοὺς λίγους ὁ Πάλλης ποὺ τὴν κατὰλαβαν αὐτὴ τὴν ἀλήθεια, πῶς παραδιαβάζουμε. Μιᾶ βέβαια γιὰ τοὺς ὅσους ἔχουνε τὴ συνήθειαν νὰ διαβάζουνε παντὶς λογῆς καλὰ βιβλία, καὶ δικὰ μας καὶ ξένα. Ἐπειδὴ ἔχουμε κι ἀμέτρητους ποῦ ὅχι καλὰ βιβλία, μὰ μήτε Μπερτόλδο πιά δὲ διαβάζουνε. Τὸ πολὺ τὴν ἐφημερίδα τους. Γι' αὐτοὺς οὗτος ὁ λόγος τώρα δὲν εἶναι. Ὁ λόγος εἶναι γιὰ τοὺς μερικοὺς ποὺ πασκίζουνε νάκολουθῶνε κάπως τὴ φιλολογικὴ κίνησιν τοῦ κόσμου.

Τοὺς ἔρχεται σὰν εἶδος μανίας. Μόλις φανῇ καινούριο βιβλίο ἀπὸ κάπως φημισμένο ὄνομα, καὶ πέφτουν ἀπάνω του. Κ' εἶναι τόσο πολλὰ τώρα τὰ τέτοια βιβλία, μὰ καὶ σὲ δυὸ ἢ τρεῖς μονάχα γλώσσες νὰ περιοριστοῦμε, ποῦ ἀπὸ τὴν πολλὴ τὴ λαχτάρα νὰ φανοῦνε καλὰ σιγουρωμένοι μὲ τὰ πῶς στερνὰ δῶρα ποὺ μᾶς κατέβυσαν οἱ Μοῦσες, φορτώνονται σὲ βαθμὸ ποῦ λὲς κι ὁ νοῦς τους δὲν εἶναι πιά ἐλαφτερός νὰ δουλέψῃ ἀπ' ἐλόγου του, εἶναι γεμάτος ἄλλων ἀνθρώπων ἰδέες καὶ εἰκόνες, μὲ περισσὴ ἀταξία ριχμένες. Ἐπειδὴ τὴν κρίσιν τὴν ἔχει ἀπὸ καιρὸ θαμμένη ὁ ὄγκος τους.

Κάποιος συγγραφέας ἔλεγε μιὰ φορὰ τοῦ Ψυχάρη πῶς σκόπευε κάτι νὰ μεταφράσῃ ἀπὸ ξένη γλώσσα. «Νὰ μεταφράξῃς τὸν ἑαυτό σου», τοῦ ἀποκριθῆκε ὁ βροντόφωνος Παρισιάνος. Τέτοια μιὰ σγ-

ΤΑΣΩ*

3.

βουλή τούς πάει, μοῦ φαίνεται, καὶ τούς πολυδιαβαστάδες. Τὸν ἑαυτὸ τους νὰ διαβάζουμε. Ἡ ἀκόμα σοφώτερα, τὸν κόσμον τὸ ζωντανὸ νὰ διαβάζουμε. Κι ὅμως τούς φαίνεται τέτοιο διάβασμα σὰν πάρεργο, σὰν παρηγορὴ εὐκολο, ἴσως μάλιστα καὶ σὰν πρόστυχο. Τόσο μεγαλύτερη δύναμη κατέκτησε νᾶχη ἓνα καλὸ βιβλίον ἀπὸ μιὰ καλὴ συντροφιά, μιὰν ἐσχολή, ἔν' ἀστροποβρόντι, ἓνα μερμήγκι, ἓνα γάμο, ἓνα καβγά.

Εἶναι περίεργο ποῦ λίγοι, πολὺ λίγοι κατορθώνουν νὰ ξετινάξουν ἀποπάνω τους αὐτὴ τὴν ἀρρώστια ὡς καὶ σὲ πρὶν φωτισμένους τόπους. Μόλις δυὸ θυμᾶμαι αὐτὴ τὴν ὥρα ποῦ σπάνια παίρνανε βιβλίον στὸ χέρι. Τὸν πολιτικὸν τὸ Δισραῆλ, καὶ τὸ φιλόσοφον τὸ Σπένσερ. Θᾶλεγε ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Σπένσερ πῶς βιβλιοθήκες ἔτρωγε, κι ὅμως ὅλα του τὰ παραδείγματα ἀπ' ἐδῶ κι ἀπ' ἐκεῖ τᾶρπαζε. Αὐτὸς πάλε ἴσως πήγαινε στὴν ἄλλη τὴν ἄκρη.

Ν' ἀκούσης τὸ τί εἶπε μεγάλος νοῦς γιὰ μεγάλον θέμα, νὰ ξετιάσης καὶ νὰ θαυμάσης τὴν τέχνην τοῦ ἢ τὴν ἐπιστήμης του, τέλος νὰ θησαυρίσης ἀπ' ἐκεῖ ὕλικόν γιὰ νὰ δυναμώσῃ καὶ νὰ καλοδουλέψῃ ὁ δικός σου ὁ νοῦς, αὐτὰ ὅλα ἄγρια πράγματα, καὶ κανέναν μὲ τετρακόσια δὲ γερούει νὰ τάναιρέσῃ. Μὰ οἱ περισσότεροι πολυδιαβασμένοι καὶ παραδιαβασμένοι μοῦ φαίνονται σὰν ἀνθρώποι ποῦ βγήκανε νὰ πάρουν ἓνα δρόμον, μόλις ὅμως ξεκίνησαν, κι ἄξαφνα τοὺς πιάνει ἓνας ἀπὸ τὸ γιαγιά, καὶ τοὺς δηγέται μερικὸν τόμον ἀπὸ τὴ σοφία του· ἔπειτα ἄλλος, κατόπιν ἄλλος, καὶ τέλος τοὺς προσμένει **οὐρὰ** ἀλάκκερη γιὰ νὰ τοὺς πιάσουν κι αὐτοὶ καὶ νὰ τοὺς πῇ ὁ καθένας τὰ δικά του, καὶ κρατῶντας τοὺς ἐκεῖ ἀσάλευτους ὥρες, μέρες, βδομάδες, μῆνες καὶ χρόνια, ὅχι μόνον δὲν τοὺς ἀφίνουν νὰ προχωρήσουν, μὰ μήτε ἔχουν αὐτοὶ πῶς δύναμιν νὰ κουνήσουν.

A. E.

ΑΝΤΡΕΣ δὲ γίναμε ἀκόμη. Ἐχομε ἀνάγκη, οἱ πρόγονοι νὰ μᾶς βαστοῦν ἀπὸ τὸ χέρι καὶ νὰ μᾶς πηγαίνουν. Ὅλο προγόνους φωνάζουμε. Ἐπαινῶμας ὑπερθεῖς ἴσια ἴσια καίνο ποῦ δείχεται τὴ λίγη μᾶς δύναμη. Ἐθνος ἀφτεξούσιον δὲ γίναμε, κ' ἴσως δὲ θὰ γίνουμε ποτέ. Ἡ δόξα μᾶς ἢ παλιὰ θὰ καταντήσῃ ὁ χαμός μᾶς. Δὲ μᾶς ἀφίνει νὰ μεγαλώσουμε, νὰ περπατοῦμε μὲ τὰ δικά μᾶς τὰ ποδάρια, νὰ συλλογιώμαστε μὲ τὸ κεφάλι μᾶς, νὰ βλέπομε μὲ τὰ μάτια μᾶς, νὰ μιλῶμε δική μᾶς γλῶσσα. Ὅλο προσπαθοῦμε νὰ κάμουμε σὰν καὶ κείνους. Σ' ἓνα μόνον δὲν τοὺς μιμηθήκαμε· προγόνους ἐκεῖνοι δὲν εἶχαν. Ἐμεῖς, δὲ θὰ τάξιωθοῦμε ποτέ καὶ μετὰ μὲ μέρη προγόνους ἄλλοι νὰ μᾶς λένε.

ΨΥΧΑΡΗΣ

Ἐλεῖψα καιρὸ ἀπ' τὸν τόπον μου. Ὅταν ξαναγύρισα, εἰμωνα πιά γιατρὸς κ' ἦρθα ν' ἀποκατασταθῶ στὸ χωριό. Ὅλα σπῖτι μου κ' ἐκεῖ δλόγυρα τὰ βρήκα καθὼς τᾶφησα. Μόνον ὁ ὑπερέτης τοῦ πατέρα μου εἶχε ἀλλάξει. Ὁ μακαρίτης εἶχε βαρεθεῖ τοὺς ντόπιους ἀπὸ τὰ δλόγυρα χωριά, γιατί τὸν κλέβανε, κ' ἔφερε ἓναν ἀπὸ μακρύτερα, ἀπ' τὸ δικό του τὸ χωριό. Εἶτανε εὐχαριστημένος ἀπ' αὐτὸν κι ὅς μὴν εἶτανε εὐχαριστημένη τὴν ὥρα κ' ἡ γειτονιά. Καὶ δὲν εἶτανε, γιατί ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ ἦρθε ὁ Νικολούλας, καθὼς τονὲ λέγανε τὸν ὑπερέτη τοῦ πατέρα, οἱ κότες ἓνα γύρον στὸ σπῖτι μᾶς πήρανε καὶ λιγροστέβανε. Μὰ γι' αὐτὸ λίγο τὸν ἐγνοιαζε τὸν πατέρα μου. Τὸ ἄλλο νέο ποῦ ἔμαθα ἀπὸ τὰ πρῶτα εἶτανε πῶς ἡ Τάσω εἶχε ἀρρεθωνιστεῖ στὸ μεταξὺ μ' ἓνα Στεμνιτώτη φιλικατζή. Μὰ ἄξαφνα σὲ λίγους μῆνες τὴν παράτησε ἐκεῖνος κ' ἔφυγε, παίρνοντας μαζί του ἓνα μικρὸ κομπόδεμα ποῦ εἶχε μαζέψει ἡ Τάσω δυὸ χρόνια δόλακαιρα ἀπὸ τὴ δουλειά της Ὁ πατέρας μου τὴν εἶχε βοηθήσει· κι ἀγόρασε μιὰ μηχανή καὶ ξενόραβε. Μὲ τὴ δουλειὰ αὐτὴ ζοῦσε καί τῳρα, καὶ καθὼς φαινότανε, τὴς ἄφηνε καιρὸ περίσσιον νὰ βγαίνει νὰ κάθεται στὸ κατώφλι της τὰ δειλινὰ ὅπως καὶ πρῶτα. Καὶ πλαγινὰ της πάντα κ' ἡ τυφλὴ γιαγιά. Ἡ γριά Ἀγγελίνα εἶχε παρθεῖ πιά ἀπὸ τὸ ἓνα χέρι καὶ σὰ μ' ἔμαθε πῶς γύρισα γιατρὸς, μ' ἔκραξε νὰ τὴν γιατρέψω. Πήγα καὶ τὴν εἶδα καὶ τῆς ἔγραψα μιὰν ἀλοιφή. Ἡ Τάσω μοῦ ἔφερε γλυκὸ καὶ μοῦ ἔκαμε καφέ. Εἶχα νὰ μπῶ στὸ σπῖτι της ἀπ' τὴν ἡμέραν ποῦ εἶχανε φέρεῖ σκοτωμένον τὸ Γιωργίκο κ' ἐκεῖ ποῦ κάθισα κ' ἔπινα τὸν καφέ, θυμήθηκα τὲ παλιὸ τὸ μεσημέρι ποῦ ἔτρεξα καὶ τονὲ βρήκα νὰ δέρνει μὲ τὸ τσαρούχι τὴν ἀδερφή του ἄγριος καὶ ξαναμμένος. Ξανάειδα μὲ τὸ νοῦ μου τὴν Τάσω μαζεμένη σωρὸν κάτω ἀπ' τὴς χτυπιές του. Τῳρα ὁ σωρὸς ἐκεῖνος εἶτανε ζωντανὸς μπροστά μου· ὅλα μέσα στὸ χαμόσπιτον εἶτανε ἀλλαγμένα, κάτασπρα καὶ καθαρά, οἱ τοῖχοι ἀλειμμένοι, ὁ καναπὲς στρωμένος μὲ λευκὸ σεντόνι, τὰ τζάμια μὲ πλεχτοὺς μπερντέδες. Μόνον ἡ γριά Ἀγγελίνα ἀπόμεινε τὸ ἴδιον παλιὸ ἀστραπῆ.

Στεκότανε ἀντίκρυ μου ὀρθὴ μὲ τὰ χέρια κάτω ἀπὸ τὴν κόκκινη ποδιά.

«Τί μὲ τηρᾷς ; » μοῦ εἶπε, σὰν εἶδε πῶς τὴν κοίταζα.

«Πόσο ὁμορφὴ εἶσαι», τὴς ἀπάντησα.

«Τί λέει, μωρή ; » φώναξε ἡ γριά Ἀγγελίνα.

«Κάτι γιὰ τὰ κεραμίδια», τὴς ἀπάντησε ἡ Τάσω καὶ μὲ κοίταξε γελώντας.

«Τί εἶπες μωρή ; Τί λέγει ; θὰ μοῦ κάμει καλὸ τὸ γιατρικόν ; » φώναξε πάλι ἡ γιαγιά της.

«Θὰ σοῦ κάμει· νὰ λειψτεῖς μόνον καλά», τὴς εἶπα.

* Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀριθ. 409.